

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 55289-06-20 פלונית נ' פלוני

עמ"ש 59761-06-20 פלוני נ' פלונית ואח'

לפני **כבוד השופט, סגן הנשיא שאול שוחט**

כבוד השופטת עינת רביד

כבוד השופט נפתלי שילה

המערערת בעמ"ש 55289-06-20 פלונית
המשיבה בעמ"ש 59761-06-20 ע"י עו"ד דני לידרמן

נגד

המשיב בעמ"ש 55289-06-20 פלוני
המערער בעמ"ש 59761-06-20 ע"י עו"ד ליאן קהת

מיני-רציו:

* במגנון של חשבון ייעודי גלומה בעייתיות רבה, ונראה כי למעט במקרים בהם שני ההורים משתפים פעולה באופן ראוי וטוב בכל הנוגע לסיפוק צורכי הקטינים, אין להשתמש במגנון זה. לכן, טוב עשו הצדדים כשהסכימו על ביטול מגנון החשבון הייעודי ועל העברת הסכום בגין הצרכים שאינם תלויי שהות לידי הורה מרכז. התשובה לשאלה מי ייבחר כהורה מרכז צריכה להיגזר מטובת הילדים ומעקרון השוויון. בנסיבות המקרה הנדון לא נמצא לקבל את הערעור ביחס לזהות ההורה המרכז.

* משפחה – מזונות ילדים – חשבון ייעודי

* משפחה – מזונות ילדים – הורה מרכז

ערעורים הדדיים על פסק דינו של ביהמ"ש לענייני משפחה שקבע בין היתר, שהאם תהיה הורה מרכז ועל האב להפקיד בחשבון ייעודי שהאם תפתח סך של 4,000 ₪ עבור הוצאות הקטינים שאינן תלויות שהות ועל האם להפקיד לאותו חשבון 1,000 ₪. במסגרת הדיון בערעור הגיעו הצדדים להסכמות, ונותר לדון רק ברכיב אחד מערעור האב, אשר מבקש לקבוע שהוא זה שייקבע כהורה מרכז ולא האם.

ביהמ"ש המחוזי דחה ערעור האב ביחס לזהות ההורה המרכז:

מאחר שהוראה מטעם ביהמ"ש על יצירת מגנון של חשבון ייעודי אינה נדירה ואין זו הפעם הראשונה שהוראה מסוג זה נקבעת בפסקי דין למזונות שערעור עליהם נדון בפני ביהמ"ש המחוזי, נמצא לנכון להתייחס בקצרה למגנון זה ולבעייתיות הרבה בקביעתו. נראה כי למעט במקרים בהם שני ההורים

משתפים פעולה באופן ראוי וטוב בכל הנוגע לסיפוק צורכי הקטינים, אין להשתמש במנגנון זה שמוביל לעיתים קרובות להעצמת הסכסוך, לריבוי מחלוקות, להתדיינויות ובסופו של דבר לפגיעה בקטינים.

הוראה כמו שנקבעה בפסק הדין, לפיה יש לקבל את אישור ההורה השני ביחס לכמעט כל הוצאה הנדרשת לקטינים, עלולה להכביד מאוד על היכולת לרכוש מוצרים לילדים והדבר מביא לכך נרחב של מחלוקות על כל צעד ושעל. הדבר אף עלול להביא ל"שיתוק" ביכולת לרכוש את צורכי הקטינים, אפילו את הבסיסיים ביותר, והמקרה דנן יוכיח. ההתנצחויות בין הצדדים רבות ואין ביניהם הסכמה כמעט על שום דבר. עקב הוויכוחים התכופים ביחס לשאלה לאילו צרכים ייעשה שימוש בכספי החשבון הייעודי, ברור שמנגנון זה משפיע לרעה על הקטינים אף מעבר להיבט הצר של סיפוק הצרכים הפיזיים לקטינים.

המנגנון שנקבע ע"י ביהמ"ש קמא עלול גם להביא למצב בו יהיה אינטרס ההורה שחלקו בתשלומי ההוצאות קטן, להרבות ולרכוש מוצרים רבים ביודעו שהוא משלם רק חלק קטן, ויהיה על ההורה שצריך לשלם את החלק הארי "למלא את הקופה" שוב ושוב ללא כל גבול וללא תקרה תקציבית. מנגנון זה עשוי להביא לשימוש לרעה בכספים, תוך הטלת מעמסה כספית כבדה ביותר על ההורה שצריך לממן את רוב התשלומים. יש ליצור מנגנון קל ופשוט לתשלום המזונות שלא ירבה מחלוקות ושיאפשר סיפוק צרכי הקטינים ללא התדיינויות ועיכובים. לכן, טוב עשו הצדדים שהסכימו על ביטול מנגנון החשבון הייעודי והסכימו על העברת הסכום בגין הצרכים שאינם תלויי שהות לידי הורה מרכז.

בבע"מ 919/15 קבעה השופטת ברק ארז כי התשובה לשאלה מי ייבחר כהורה מרכז צריכה להיגזר מטובת הילדים ומעקרון השוויון. מן ההיבט של טובת הילדים, אמור לשמש בתפקיד זה ההורה המתאים ביותר לתפקיד, על בסיס הניסיון המצטבר ביחס להתנהגותם, לכישוריהם ולאורח החיים המשפחתי. באותם מקרים בהם שני ההורים הם מיטיבים ומוכשרים לכך, סביר להניח כי ההורה שריכז את מרבית הטיפול בילדים (למשל, דאג לרכישת ביגוד לילדים, צריכת שירותי רפואה, אספקת עזרי לימוד לבתי הספר) יהיה גם ההורה שירכז את הטיפול באספקטים אלה לאחר הגירושין. ייתכן בהחלט מצב בו מרכז הכובד של הטיפול בילדים השתנה במהלך שנות הנישואין בהתאם לצרכי ההורים והילדים, ושומה על בתי המשפט כי ייתנו את דעתם לכלל השינויים שנעשו בהקשר זה. למותר לציין כי באותם מקרים בהם לא ניתן להצביע על הורה אחד שלו עדיפות ברורה מבחינת ניסיון העבר ב"ריכוז" הטיפול בילדים, ביהמ"ש יבחן מהי טובת הילדים ע"פ מכלול הנסיבות המשפחתיות וכישוריהם היחסיים של ההורים. אף עקרונות של שוויון מוליכים למסקנה כי אין הצדקה לכך שעם הגירושין ההרגלים ששררו בין בני הזוג בנוגע לחלוקת הנטל בענייני הטיפול בילדים ישתנו באופן מוחלט. אכן, גירושין מביאים עימם זעזוע ושינוי עמוק במשפחה. יחד עם זאת, מחקרים מראים כי במקרים רבים בהם אחד ההורים שימש כמטפל עיקרי לילדים עובר לפירוד, הוא ממשיך לשמש בתפקיד זה אף אם שורר הסדר של משמורת פיזית משותפת בין ההורים. ניסיון החיים מלמדנו שבמציאות החיים דהאינדא קיימים תאים משפחתיים רבים יותר בהם האם היא המרכזת את הטיפול בילדים עובר לגירושין.

השופט מזוו ציין שם כי הוא לא היה מסתפק ב"הורה מרכז" אלא היה מרחיק לכת ומציע כי בכל מקרה תישקל קביעת אחד ההורים כ"משמורן עיקרי", אפילו מקום שהוסכמה או נקבעה משמורת משותפת שווה (מבחינת ימי ההורות). תורת הניהול וניסיון החיים מאז ומעולם מלמדים כי "מקום שיש שני אחראים אין אף אחראי" ("אין שני מלכים משמשים בכתר אחד"). לכן חיוני לקבוע כאמור "משמורן עיקרי" אשר בידי תפקיד האחיות העליונה על סיפוק צרכי הילדים, שאינם חלק מההוצאות השוטפות בהם נושא כל הורה בעת שהילד אצלו, והסמכות העליונה להחליט בעניינים אלה, בכפוף להסדרים שיוסכמו או שייקבעו. קביעת המשמורן העיקרי צריכה להתבסס ככלל על אופן ההתנהלות המשפחתית עובר לפירוד, היינו להטיל תפקיד זה על ההורה שמילא בפועל אחריות זו בחיי המשפחה קודם לפירוד.

בימ"ש קמא סבר שיש להטיל על האם תפקיד זה. היה עליו לנמק ולו בקצרה את הסיבות לבחירתו. למרות זאת, לא נמצא להשיב אליו את התיק על מנת שישלים את פסק דינו. הטעם לכך נעוץ בהסכמת הצדדים כפי שהתגבשה בדיון בערעור. ע"פ הסכמה זו, כל ההוצאות הקשורות לחינוך ולבריאות ישולמו במידת האפשר ישירות לנותן השירות ואם לא ניתן לפצל את התשלום, האב ישלם בעצמו את מלוא התשלום והאם תשיב לו את חלקה. האב אם כן משמש למעשה הורה מרכז לצורך ביצוע התשלומים בתחומי החינוך והבריאות. דהיינו, במקרה דנן קיימים בפועל שני הורים מרכזים: האם ביחס להוצאות השוטפות והאב ביחס להוצאות החינוך והבריאות. אף הורה לא "קופח" וכל אחד מחזיק בתפקיד "הורה מרכז" ביחס לסוגי הוצאות שונים. באופן זה, "אף מלכות לא נוגעת בחברתה" וכל הורה אחראי לשלם חלק מצורכי הילדים. אין אם כן מקום ל"מלחמה" על זהות ההורה המרכז.

בנוסף, דווקא לאור טענות האב בדבר "בזבזנות" האם ואי חלוקת המשאבים בצורה נכונה על ידה, ההסכמה לפיה ישולם לה סכום חודשי קבוע אחד עבור ההוצאות שאינן תלויות שהות, תחייב אותה להשתמש בכסף שימוש מושכל. אם יתברר שהיא אינה מכלכלת כראוי את התקציב העומד לרשותה והילדים נותרים למשל ללא ביגוד בסיסי, בעוד הכסף שמעביר האב משמש להזמנת אוכל ממסעדות, יוכל האב לעתור להחלפתה. ברם, יש לאפשר לאם ששימשה עד היום כהורה מרכז, להמשיך בתפקידה ואין להתערב בקביעה זו שמשמעותה ממילא מינוי טכני בלבד במסגרתו נקבע מי מבצע את הרכישות בפועל. הא ותו לא.

פסק דין

לפנינו ערעורים הדדיים על פסק דינו של ביהמ"ש לענייני משפחה מיום 7.4.20 (כב' השופט יהורם שקד בתלה"מ 47159-11-18) [פורסם בנבו] שקבע בין היתר, שהאם תהיה הורה מרכז ועל האב להפקיד בחשבון ייעודי שהאם תפתח סך של 4,000 ₪ עבור הוצאות הקטינים שאינן תלויות שהות ועל האם להפקיד לאותו חשבון 1,000 ₪.

א. רקע עובדתי

1. הצדדים נשאו זל"ז ונולדו להם שלושה ילדים (להלן: **הקטינים**).
2. האב הגיש תביעת גירושין כנגד האם וכרך את הרכוש והמשמורת בבית הדין הרבני. בית הדין הרבני החליט שהמשמורת על הקטינים תהיה משותפת וחלוקת זמני השהות תהיה שווה בין ההורים.
3. האם הגישה בשם הקטינים תביעה למזונות בבית משפט קמא. ביום 15.1.19 ניתנה החלטה בבקשת האם למזונות זמניים ונקבע שהאב ישלם סכום כספי עבור הוצאות אחזקת המדור (באותה עת הקטינים עדיין התגוררו עם האם בדירה המשותפת) וביחס להוצאות שאינן תלויות שהות, נקבע מנגנון לפיו האם תשמש כהורה מרכז והאב ישלם 70% מהוצאות אלו. ביהמ"ש קמא החליט כי:

"על מנת למנוע ויכוחים מיותרים ועל מנת להקל על הגבייה, ייפתח חשבון בנק ייעודי על ידי האם או תנוהל "קופה קטנה" על ידי האם... ועל האב להעביר לידי האם סך של 7,000 ₪ כתשלום חד פעמי, תוך שאף על האם להוסיף לקופה הנ"ל סך של 3,000 ₪. כל אימת שבקופה הקטנה תיוותר יתרת זכות של 3,000 ₪, יוסיף האב לשלם סכום של 3,000 ₪ נוספים והאם תוסיף לקופה הנ"ל 900 ₪..."

4. ביום 7.4.20 ניתן פסק דינו של ביהמ"ש קמא (להלן: פסה"ד) אשר קבע שעל האב להעביר לאם מידי חודש עבור ההוצאות תלויות השהות של הקטינים (מזון וכלכלה, מדור ואחזקת מדור) סך של 3,630 ₪. בנוסף, ביהמ"ש קבע שהאב ישלם 80% מהוצאות הקטינים שאינן תלויות השהות והאם תשלם 20% מהן וזאת לאור פערי השכר שבין ההורים. נפסק גם, שיש להותיר על כנו את מינוי האם להורה מרכז ועל האב:

"להפקיד לחשבון שמנוהל ע"י האם סכום של 4,000 ₪, והאם תפקיד סכום של 1,000 ₪ וכן הלאה, כל אימת שהחשבון יגיע ליתרה של 2,000 ₪ ובתוך 48 שעות שלאחר מכן. יימסר לאב כרטיס אשראי שניתן לחייב באמצעותו את החשבון ומכרטיס זה ומהכרטיס המצוי בידי האם, ישולמו מלוא ההוצאות שאינן תלויות השהות...לכל הוצאה שיוציא מי מההורים מהחשבון, תקדים פנייה להורה השני להיוועץ עמו ולקבל הסכמתו בעניין נחיצות הוצאה מראש. זאת, זולת מקרה חירום רפואי למשל, ולהגשמת צרכיו המידיים של הקטין באופן שאינו מאפשר קבלת הסכמת הצד השני או בעניין של מה בכך (תספורת לילד שעלותה 50-70 ₪)".

5. שני הצדדים השיגו על פסק הדין וכל אחד מהם הגיש ערעור. במסגרת הדיון בערעור, הסכימו הצדדים להצעת ביהמ"ש שזו לשונה:

1. המזונות שהאב צריך לשלם לאם כמזונות תלויי שהות ישארו על כנם.
2. לסכום תתווסף קצבת הילדים.
3. הצדדים ישאו ביחס של 80% האב 20% האם בתשלומי בית ספר מכל מין וסוג שהוא, חוגים (חוג אחד לכל ילד), שיעורים פרטיים בהתאם לדרישה והמלצה של המחנך ו/או המורה המקצועי, שיעורים לקראת לימוד פרשת בר המצווה והוצאות בריאות חריגות (שאינן כלולות בסל הבריאות, כאשר ביטוח רפואי וביטוח רפואי משלים של קופת חולים ישולם מתוך המזונות השוטפים) לרבות טיפול רגשי וזאת על פי דרישה של גורם מקצועי של קופת החולים שאצלו מטופלים הילדים. הוצאות אלה ישולמו על-ידי ההורים או מי מהם ישירות לנותני השירות ככל שניתן. היה ולא ניתן לשלם באופן מפוצל, אזי האב ישלם והאם תחזיר לו תוך 7 ימים כנגד הצגת קבלה או אישור תשלום או אסמכתא על מתן השירות.
4. בית המשפט יכריע בשאלת זהותו של ההורה המרכז.
5. בידי ההורה המרכז שזהותו תיקבע על-ידי בית המשפט ירוכז סכום של 2500 ₪ לחודש עד ה- 10 לחודש באופן שהאב ישא ב-80% ממנו והאם 20%. סכום זה יהווה לצורך ההוצאות שאינן תלויי שהות.

6. ההוצאות שאינן תלויות שהות יהיו כמפורט בסעיף 48 לפסק הדין למעט תשלומי בית ספר, חוגים, שיעורי עזר, תשלום אצל הרב והוצאות הבריאות כפי שפורט לעיל. דהיינו הוצאות נסיעה, יתר הוצאות החינוך, ביגוד והנעלה, ספרים, תספורת, טלפון נייד, מתנות לאירועים, הוצאות תרבות ואלה ואלה בלבד.
7. המנגנון שנקבע בפסק דינו של בית משפט קמא בדבר חשבון מרכז מבוטל. הסכומים הנקובים בהסכם זה ייחשבו כמזונות לצורך גביה בהוצאה לפועל.

6. להסכמה זו ניתן תוקף של החלטה ולפיקך נותר לדון אך ורק ברכיב אחד מערעור האב, אשר מבקש לקבוע שהוא זה שייקבע כהורה מרכז ולא האם.

ב. תמצית טענות האב

1. הוצגו ראיות בפני ביהמ"ש קמא לפיהן האם עושה שימוש לרעה בתפקידה כהורה מרכז. האם לא מאפשרת ניהול משותף של ההוצאות והיא אף מעלה בכספים ומשכה כספים מחשבון ההורה המרכז לחשבונה הפרטי. האם גם "העמיסה" על החשבון המיועד לקטינים הוצאות אישיות שלה.
2. האב היה ועודנו הורה מעורב בכל הפעילויות החינוכיות והחברתיות של הקטינים. האב נהג להסיע את הקטין ל' שהוא בעל צרכים מיוחדים למורה הוראה מתקנת ולצורך כך הוא יצא מעבודתו בשעות הבוקר והשלים את שעות העבודה בערב מהבית, בעוד האם לכל היותר לקחה את הקטין למורה פעם בחודש.
3. גם בתקופת החיים המשותפים, למרות שהוא עבד במשרה מלאה, האב היה אחראי גם לכל מטלות הבית. האב סידר את הבית, ערך קניות, טיפל בכביסה והיה אחראי על תחזוקת הבית. האב הוא זה שהיה אחראי על ההתנהלות הכלכלית בבית. מעת לידת הקטינים, האב טיפל וטיפח אותם והיה אחראי לכל מטלה הקשורה בבית כגון "לוגיסטיקה, תפעול, אדמיניסטרציה וכספים". האם היתה עסוקה בפיתוח העסק שלה ובהענקת שיעורים פרטיים בשעות אחר הצהריים והוא זה שטיפל בילדים.
4. האם לא אפשרה לאב גישה לחשבון הייעודי שביהמ"ש הורה על האם לפתוח לצורך הפקדת התשלומים עבור הצרכים שאינם תלויים שהות (להלן: **החשבון הייעודי**) והיא לא יודעת לתעדף נכון את צורכי הילדים. האם הוציאה כספים רבים על בילוי במסעדות ולא דאגה לצרכים ההכרחיים של הקטינים. האם מבזבזת מהחשבון הייעודי כספים רבים ומוציאה הוצאות שגבוהות מרמת החיים שהילדים הורגלו לה במהלך החיים המשותפים.
5. תפקיד ההורה המרכז דורש "אחריות רבה ויכולת ניהול כספים ותכנון תקציב ומתאים יותר לאופיו ויכולתיו של האב". לכן, יש להעביר את האם מכהונת ההורה המרכז ולהטיל עליו את התפקיד.

ג. תמצית טענות האם

1. הקונפליט הגדול שיש בין ההורים נעוץ בהתנהגותו של האב. העו"ס ציינה בתסקיר שהגישה לבית הדין הרבני שהאב "מנהל מאבק מול האם במטרה להביס אותה... התנהלות זו אינה מאפשרת לו לבודד את טובת הילדים ולהפרידה מהמאבק ונראה שבשלב זה ניהול מאבק להוכחת צדקתו גובר על הצורך להציב את טובת הילדים בראש סדרי העדיפויות". מאידך, נאמר ביחס לאם שהיא "אם מסורה התומכת ומעורבת בחיי ילדיה ומעמידה את טובת הילדים בראש סדר העדיפויות שלה".
2. דרישת האב ל"ריסון כלכלי" אינה אלא "מכבסת מילים" לקמצנות של ממש והתעמרות כלכלית בה, בוודאי שעה שהאב הוא בעל הכנסות ורכוש של אדם "מהמאיון העליון".
3. האם היתה ההורה הדומיננטי טרום הפירוד. היא זו שהיתה מעורבת בחינוכם והיא זו שהיתה רוכשת את בגדיהם וחפציהם והיתה לוקחת אותם לפעילויות. האב מנגד, הוא מנכ"ל של חברה שמשרדיה נמצאים ברי' והוא נהג לצאת לעבוד בשעה 7:00 בבוקר. האם עבדה ועובדת כמורה סמוך למגורי המשפחה ומטבע הדברים היא היתה יותר זמינה למצבים "לא צפויים" במהלך היום.
4. האב לא מתקשר עם האם ולא עונה לפניויותיה. הוא מעכב רכישות בסיסיות לקטינים והתנהגותו לא מתאימה להתנהגות של הורה מרכז.
5. האב מונע מהקטינים את צורכיהם שאינם תלויי שהות ומסרב לתת את הסכמתו כמעט לכל הוצאה בקשר לקטינים. האב מסרב לאשר טיפולים רגשיים ועזרה לקטין ל', למרות שמדובר בטיפול חיוני שאינו בגדר מותרות. האם היא זו שמילאה תפקיד זה של ביצוע הרכישות לקטינים לפני הפירוד ולכן יש להותיר בידה תפקיד זה.

ד. דיון והכרעה

1. יפה עשו הצדדים שהסכימו להצעת ביהמ"ש כמפורט לעיל, ובכך צמצמו מאוד את המחלוקות ביניהם והותירו להכרעתנו רק את שאלת זהות ההורה המרכז לרכישת הצרכים שאינם תלויי שהות. תקוותנו שהסכמה זו תביא בהמשך להסכמות נוספות ועוצמת הסכסוך שבין הצדדים תפחת.
2. מאחר שהוראה מטעם בית המשפט על יצירת מנגנון של חשבון ייעודי אינה נדירה ואין זו הפעם הראשונה שהוראה מסוג זה נקבעת בפסקי דין למזונות שערעור עליהם נדון בפנינו, ראינו לנכון להתייחס בקצרה למנגנון זה ולבעייתיות הרבה בקביעתו.

3. אנו סבורים שלמעט במקרים שבהם שני ההורים משתפים פעולה באופן ראוי וטוב בכל הנוגע לסיפוק צורכי הקטינים, אין להשתמש במנגנון זה שמוביל לעיתים קרובות להעצמת הסכסוך, לריבוי מחלוקות, להתדיינות ובסופו של דבר לפגיעה בקטינים. כפי שציינה כב' השופטת ברק ארז [בבע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית](#) [פורסם בנבו] (19.7.17 – להלן: **בע"מ 919**):

"זהו פתרון מורכב יותר שאינו מתאים לכל משפחה ומשפחה, אך יכול לסייע בחלק מן המקרים (בפרט באלה המאופיינים במידת אמון ושיתוף פעולה גבוהה יותר בין הצדדים)."

4. הוראה כמו שנקבעה בפסק הדין, לפיה יש לקבל את אישור ההורה השני ביחס לכמעט כל הוצאה הנדרשת לקטינים, עלולה להכביד מאוד על היכולת לרכוש מוצרים לילדים והדבר מביא לכך נרחב של מחלוקות על כל צעד ושעל. הדבר אף עלול להביא ל"שיתוק" ביכולת לרכוש את צורכי הקטינים, אפילו את הבסיסיים ביותר, ומקרה דגן יוכיח. בהתאם לדיווח שהתקבל מהצדדים וכעולה מטענותיהם, הם מנהלים הליכים בלשכת ההוצאה לפועל ואף התקיים הליך של בקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט והכל בשל מחלוקות רבות על זהות המוצרים והשירותים שיירכשו מכספי החשבון הייעודי. ההתנצחויות בין הצדדים רבות ביותר ואין ביניהם הסכמה כמעט על שום דבר. עקב הוויכוחים התכופים ביחס לשאלה לאילו צרכים ייעשה שימוש בכספי החשבון הייעודי, ברור שמנגנון זה משפיע לרעה על הקטינים אף מעבר להיבט הצר של סיפוק הצרכים הפיזיים לקטינים. העצמת החיכוך בין ההורים, משפיע רבות על רווחת הקטינים אף בהביטים רבים אחרים שאינם חשובים פחות, והדברים ידועים.

5. המנגנון שנקבע ע"י ביהמ"ש קמא עלול גם להביא למצב שבו יהיה אינטרס להורה שחלקו בתשלומי ההוצאות קטן, להרבות ולרכוש מוצרים רבים ביודעו שהוא משלם רק חלק קטן כגון 20% (במקרה דגן) ויהיה על ההורה שצריך לשלם את החלק הארי (האב במקרה דגן – 80%), "למלא את הקופה" שוב ושוב ללא כל גבול וללא תקרה תקציבית. מנגנון זה עשוי להביא לשימוש לרעה בכספים, תוך הטלת מעמסה כספית כבדה ביותר על ההורה שצריך לממן את רוב התשלומים.

6. ביהמ"ש קמא היה מודע לחיכוכים הרבים בין הצדדים בכל הנוגע לשימוש שצריך להיעשות בכספי החשבון הייעודי והוא ציין כי: **אין דעתי נוחה מההתנהלות או לכל הפחות מהחיכוכים העולים בין הצדדים כתוצאה משימוש בכלי שנועד להפחית המחלוקות. עוד אין דעתי נוחה מהאופן בו התבטאה האם בחקירתה, באשר לאופן קבלת ההחלטות בדבר הוצאות הילדים שאינן תלויות שהות...קביעה כי אחד ההורים ישמש כהורה מרכזי אינה נועדה להותיר בידי את כוח ההכרעה או הטלת הווטו באם תבוצע פעילות פנאי או לא, באם ירכשו בגדים או לא וכיוצא ב"ב."**

7. יש ליצור מנגנון קל ופשוט לתשלום המזונות שלא ירבה מחלוקות ושיאפשר סיפוק צרכי הקטינים ללא התדיינויות ועיכובים. לכן, טוב עשו הצדדים שהסכימו על ביטול מנגנון החשבון הייחודי והסכימו על העברת הסכום בגין הצרכים שאינם תלויי שהות לידי ההורה המרכז, כמפורט לעיל. כפי שציינה כב' השופטת ברק ארז בבע"מ 919/15 [פורסם בנבו] כשהיא דנה בשאלה כיצד ישולמו המזונות במקרה של משמורת משותפת:

"אין מקום להכתיב פתרון אחד שאין בלתו, אלא להבהיר מה אמורים להיות מאפייניו של מנגנון זה: עליו להיות פשוט ליישום ולא לחייב מידה רבה של שיתוף פעולה יומיומי בין ההורים. מנגנון יעיל שניתן להעלות על הדעת הוא מינויו של אחד מההורים כ"הורה מרכז" אשר יקבל לידי בראשית החודש מחצית מסכום המזונות המיועד עבור ההוצאות שאינן בגין הפעילות היומיומית השוטפת דהיינו המזונות המיועדים לצרכים האחרים (ביגוד, ספרים, טיפול רפואי לא צפוי ועוד)... ההורה המרכז ינהל חשבון הוצאות זה ויוציא את הכספים במתכונת שתבטיח תיאום ואיזון בין מכלול הצרכים של הקטינים. מנגנון זה מיישם תובנה פשוטה לפיה ניהול כספי של הוצאות במסגרת תקציב מוגבל חייב להיעשות על בסיס תכנון ותיאום".

8. מכאן נעבור לבחון את השאלה האם שגה ביהמ"ש קמא כשקבע שהאם תהיה ההורה המרכז? לאחר עיון בטענות הצדדים אנו סבורים שאין להתערב בקביעה זו.

9. בבע"מ 919/15 [פורסם בנבו] דנה כב' השופטת ברק ארז בשאלה מי ייבחר כהורה מרכז והיא קבעה כי:

"התשובה לכך צריכה להיגזר מטובתם של הילדים ומעקרון השוויון. מן ההיבט של טובת הילדים, אמור לשמש בתפקיד זה ההורה המתאים ביותר לתפקיד, על בסיס הניסיון המצטבר ביחס להתנהגותם, לכישוריהם ולאורח החיים המשפחתי. באותם מקרים שבהם שני ההורים הם מיטיבים ומוכשרים לכך, סביר להניח כי ההורה שריכז את מרבית הטיפול בילדים (למשל, דאג לרכישת ביגוד לילדים, לצריכת שירותי רפואה, לאספקה של עזרי לימוד לבתי הספר) יהיה גם ההורה שריכז את הטיפול באספקטים אלה לאחר הגירושין. ייתכן בהחלט מצב שבו מרכז הכובד של הטיפול בילדים השתנה במהלך שנות הנישואין בהתאם לצרכי ההורים והילדים עצמם, ושומה על בתי המשפט כי ייתנו את דעתם לכלל השינויים שנעשו בהקשר זה. למותר לציין כי באותם מקרים שבהם לא ניתן להצביע על הורה אחד שלו עדיפות ברורה מבחינת ניסיון העבר ב"ריכוז" הטיפול בילדים, בית המשפט יבחן מהי טובת הילדים על-פי מכלול הנסיבות המשפחתיות וכישוריהם היחסיים של ההורים. כפי שצינתי, אף עקרונות של שוויון מוליכים למסקנה כי אין הצדקה לכך שעם הגירושין ההרגלים ששררו בין בני הזוג בנוגע לחלוקת הנטל בענייני הטיפול בילדים ישתנו באופן מוחלט. אכן, גירושין מביאים עימם זעזוע ושינוי עמוק במשפחה. יחד עם זאת, כפי שצינתי לעיל, ... מחקרים מראים כי במקרים רבים שבהם אחד ההורים שימש כמטפל עיקרי לילדים עובר לפירוד, הוא ממשיך לשמש בתפקיד זה אף אם שורר הסדר של משמורת פיזית משותפת בין

ההורים...אכן, ניסיון החיים מלמדנו שבמציאות החיים דהאידינא קיימים תאים משפחתיים רבים יותר שבהם האם היא המרכזת את הטיפול בילדים עובר לגירושין".

10. כב' השופט מזוז ציין שם כי:

"כשלעצמי לא הייתי מסתפק ב"הורה מרכז" אלא הייתי מרחיק לכת ומציע כי בכל מקרה תישקל קביעת אחד ההורים כ"משמורן עיקרי", אפילו מקום שהוסכמה או נקבעה משמורת משותפת שווה (מבחינת ימי ההורות). תורת הניהול וניסיון החיים מאז ומעולם מלמדים כי "מקום שיש שני אחראים אין אף אחראי" ("אין שני מלכים משמשים בכתר אחד"). לכן חיוני לדעתי לקבוע כאמור "משמורן עיקרי" אשר בידיו תופקד האחריות העליונה על סיפוק צרכי הילדים, שאינם חלק מההוצאות השוטפות בהם נושא כל הורה בעת שהילד אצלו, והסמכות העליונה להחליט בעניינים אלה, בכפוף להסדרים שיוסכמו או שייקבעו. קביעת המשמורן העיקרי צריכה להתבסס ככלל על אופן ההתנהלות המשפחתית עובר לפירוד, היינו להטיל תפקיד זה על ההורה שמילא בפועל אחריות זו בחיי המשפחה קודם לפירוד."

11. ביהמ"ש קמא סבר שיש להטיל על האם תפקיד זה. ביהמ"ש קמא לא קבע בפסק הדין ממצא עובדתי בשאלה מי היה ההורה שנטל על עצמו יותר את נטל הטיפול בקטינים, לרבות עריכת קניות, לפני הפירוד. בית המשפט קמא אף לא נימק כלל מדוע בחר דווקא באם כהורה מרכז וזאת במיוחד לאור טענותיו הקשות של האב ביחס להתנהלות האם בכל הנוגע לשימוש שהיא עשתה בחשבון הייעודי וזאת, למרות שהאב התייחס בהרחבה לנושא זה בסיכומיו. היה על בית המשפט קמא לנמק ולו בקצרה את הסיבות לבחירה באם כהורה מרכז.

12. למרות זאת, אנו לא סבורים שיש הצדקה להשיב את התיק לביהמ"ש קמא על מנת שישלים את פסק דינו וייקבע מי היה ההורה הדומיננטי יותר בכל הנוגע לטיפול בקטינים טרם הפירוד, מי ביצע בעיקר את רכישת הבגדים ויתר הציוד שנדרש עבורם ומי טיפל בתשלום עבור חוגים ושיעורים פרטיים. אין גם מקום להשיב את התיק לצורך מתן נימוקים, מדוע ראה לנכון למנות דווקא את האם כהורה מרכז. הטעם לכך נעוץ בהסכמת הצדדים כפי שהתגבשה בדיון לפנינו כמפורט לעיל.

13. במה דברים אמורים: על פי הסכמת הצדדים, בכל הנוגע להוצאות הקשורות לחינוך ולבריאות, נקבע בהתאם להסכמת הצדדים שבמידת האפשר הם ישולמו ישירות לנותן השירות ואם לא ניתן לפצל את התשלום, האב ישלם בעצמו את מלוא התשלום והאם תשיב לו את חלקה. האב אם כן, משמש למעשה הורה מרכז לצורך ביצוע התשלומים בתחומי החינוך, החוגים, השיעורים הפרטיים והבריאות. לפיכך, במקרה דנן קיימים בפועל שני הורים מרכזים: האם ביחס להוצאות השוטפות והאב ביחס להוצאות החינוך והבריאות. לכן, אף הורה לא "קופח" וכל אחד מחזיק בתפקיד "הורה מרכז" ביחס לסוגי הוצאות שונים. באופן זה, "אף מלכות לא נוגעת בחברתה" וכל הורה אחראי לשלם חלק

מצורכי הילדים. נקבעו בפועל שני הורים מרכזים ולכן אף הורה לא קופח ולא הועדף על פני משנהו. יצוין כי בהתאם להצהרות ההורים בדיון שהתקיים לפנינו, שבמסגרתו פרטו העלויות של הוצאות החינוך לרבות החוגים, השיעורים הפרטיים והטיפול הרגשי, בהחלט ייתכן שדווקא האב הוא הורה מרכזי האחראי לתקציב גדול יותר מתקציב האם שעומד על 2,500 ₪ לחודש בלבד.

14. אין אם כן מקום ל"מלחמה" על זהות ההורה המרכזי ושני ההורים למעשה משמשים כהורים מרכזים בתחומים שונים. בנוסף, דווקא לאור טענות האב בדבר "בזבזנותה" של האם ואי חלוקת המשאבים בצורה נכונה על ידה, ההסכמה אליה הגיעו הצדדים לפיה ישולם לה סכום חודשי קבוע אחד עבור ההוצאות שאינן תלויות שהות, תחייב אותה להשתמש בכסף שימוש מושכל. האב לא יצטרך יותר להוסיף דבר עבור הצרכים שאינם תלויי שהות של הקטינים (למעט חינוך, חוגים, הוצאות רפואיות כמפורט לעיל) ויהיה עליה "להסתדר" עם הסך של 2,500 ₪ לחודש שמורכב מהעברת סך של 2,000 ₪ מהאב ו- 500 ₪ שהאם תממן מכיסה ומקצבת המל"ל.

15. ברור שאם יתברר שהאם איננה מכלכלת כראוי את התקציב העומד לרשותה והילדים נותרים למשל ללא ביגוד בסיסי, בעוד הכסף שמעביר האב משמש להזמנת אוכל ממסעדות, יוכל האב לעתור להחלפתה. ברם, יש לאפשר לאם ששימשה עד היום כהורה מרכזי, להמשיך בתפקידה ואין להתערב בקביעה זו שמשמעותה ממילא מינוי טכני בלבד שבמסגרתו נקבע מי מבצע את הרכישות בפועל. הא ותו לא.

16. **סיכומו של דבר**: ערעור האב ביחס לזהות ההורה המרכזי, נדחה. גם יתר טענות הצדדים בערעורים נדחים וניתן תוקף של פסק דין להסכמות הצדדים שגובשו בדיון כמפורט לעיל ויתר הוראות פסק הדין יעמדו על כנן.

17. פסק דין זה יחול מהיום וביחס לתקופה שקודמת לו, יחולו הוראות פסק הדין של ביהמ"ש קמא.

18. על מנת שלא יהיו חילוקי דעות בעתיד בדבר אופן השימוש בגמלת החינוך מהמל"ל, יועבר סכום זה במלואו ע"י האם לצורך תשלום שכר הלימוד לקטינים.

19. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

20. הערבויות שהצדדים הפקידו יושבו להם באמצעות ב"כ.

21. פסק הדין מותר לפרסום בכפוף להשמטת כל הפרטים המזהים.

ניתן היום, י"ד חשוון תשפ"ב, 20 אוקטובר 2021, בהעדר הצדדים.

נפתלי שילה, שופט

עינת רביד, שופטת

שאול שוחט, שופט, סגן הנשיא
אב"ד

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, תיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

שאול שוחט 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה